

Детски секс туризъм - глобален анализ

Автори:

Анеке Конинг (Департамент по Криминология, Университет Лайден, Холандия) и Йохан ван Вилсем (Съд в Хага)

Associate Editors:

Елица Панайотова, Таня Димитрова

Накратко

Сексуалната експлоатация на деца в туризма е нарастващ проблем навсякъде по света. **Така наричаме сексуалната злоупотреба с дете по време на път в собствената страна или в чужбина.** Може да се случи навсякъде, но някои държави са особено подходящи дестинации за този вид туризъм. Каква е причината? Проверихме данни от 190 държави в света. Данните касаят както детския секс-туризъм, така и фактори, които най-вероятно допринасят

за това. В нашето проучване оценихме четири основни фактора – туризма, условията на живот на децата, качеството на държавно управление и икономическото развитие. Установихме, че най-голямо влияние оказват икономическите фактори. За наше учудване, сред бедните държави, тези, които предлагат по-добри условия на живот на децата, са по-вероятна дестинация за детски секс-туризъм.

Въведение

Сексуалната експлоатация на деца е световен проблем. Среща се в много държави от всички континенти. Има различни видове злоупотреби – проституция, порнография, трафик. През последните 20 години нараства и нов тип сексуална експлоатация на деца – по време на пътуване и туризъм. По-често се нарича „детски секс-туризъм“. Но за какво става въпрос? В най-общия случай извършителят пътува от по-богата държава (наричана страна на произход на туриста) към по-бедна такава (т.нар. страна-дестинация), където злоупотребява сексуално с дете срещу заплащане. В последните години става ясно обаче, че извършителят може да е от всяка държава, включително и от региона на посегателството. И макар

всяка държава да може да бъде страна-дестинация, има такива, които изключително привличат извършителите.

Какво прави тези държави така добри дестинации за детски секс-туризъм? Съществуват различни предположения – бедност, алчност, корупция, маргинализация, слабо икономическо развитие и много други. Но те са само това – предположения, допускания. Има недостиг на проучвания по този въпрос, особено обхващащи множество държави. Опитавме се да поправим този пропуск. Какви разлики има между страните, обозначени като „дестинация“ за детския секс-туризъм и тези, които не са? Това искахме да разберем.

Много често децата, които са жертва на сексуални злоупотреби, се срамуват и страхуват да потърсят помощ. Изисква се много смелост, но е важно да се говори за това. Ако подозирате, че това се случва с ваш ученик/съученик или познат, се обадете на националната горещата линия за деца на телефон **116-111**.

Методи

Използвахме общодостъпни данни от 190 държави. Те касаят както сексуалната експлоатация на деца в туризма, така и факторите, които с най-голяма вероятност влияят на появата на детския секс-туризъм:

1. Туризмът в държавата;
2. Условиата на живот на децата (достъп до здравословна храна, образование и здравеопазване) и защитата на техните фундаментални права;

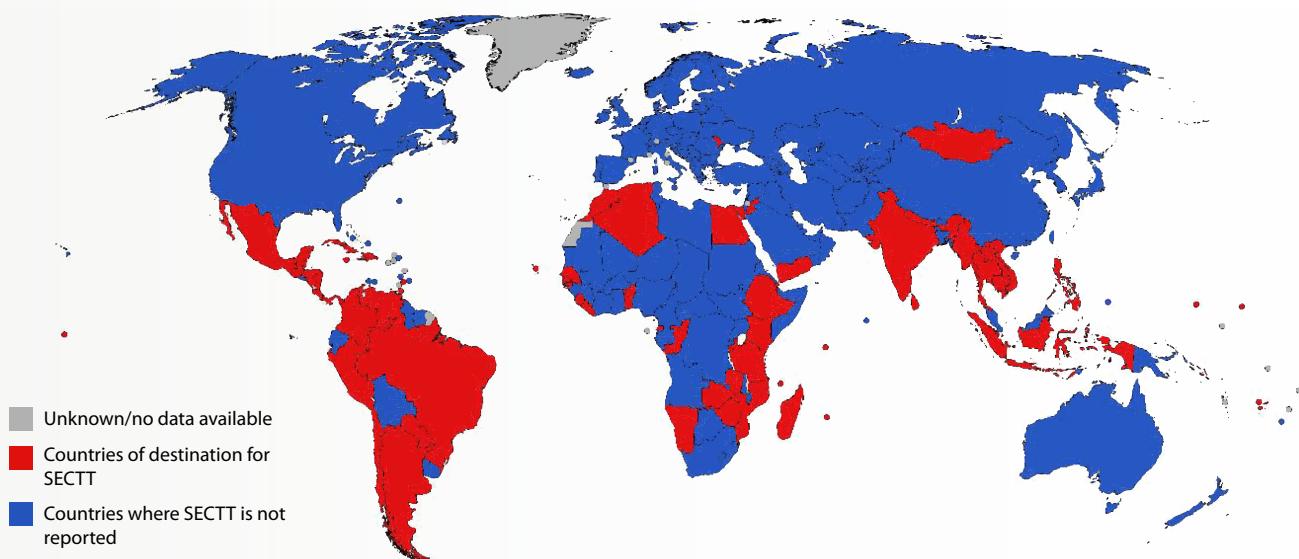
3. Качеството на държавно управление;

4. Икономически фактори.

Сравнихме данните в страните, които най-често са дестинация за детски секс-туризъм с тези в държавите, които не са (Фигура 1). Това ни позволи да открием кои условия са подходящи за появата и развитието на тези сексуални злоупотреби.

Фигура 1:

Карта на страните-дестинации (в червено) на детски секс-туризъм.

Защо избрахме да разгледаме тези фактори?

Туризмът разкрива много работни места! Бързото му развитие обаче го прави все по-достъпен, туристите стават все повече, с което се увеличава и рискът от сексуална експлоатация на деца в туризма. Далеч от дома, много хора се чувстват анонимни, забравят социалните норми, което допълнително задълбочава проблема.

В държави, където защитата на децата не е на добро ниво или липсва, сексуалните злоупотреби могат да процъфтяват. Това ги прави и желани дестинации за детския секс-туризъм.

При липсата на добър контрол от държавата също се създават подходящи условия за сексуална експлоатация. Например при наличие на корупция – корумпирани служители могат да си затворят очите при сигнали за експлоатация. Също така, ако върховенството на закона е слабо, хората, в това число и туристите, се чувстват безнаказани.

Най-често споменаваните фактори, които допринасят за развитието на проблема, са икономическите. Например, колкото по-голяма е бедността, толкова повече жертви има. Описани са много случаи как бедни семейства разчитат на приходи именно от секс. Икономическите

различия между страните-дестинация и тези на произход на туристите също допринасят за този проблем. В някои случаи туристите чувстват, че превъзхождат по-бедното местно население. Това им позволява да ги експлоатират

без угризения и дори да вярват, че им помагат. Често разликата в икономиките е географски обусловена – страните по-близо до екватора са като цяло по-бедни, от тези в умерените ширини.

Резултати

Зависимост между тези фактори и наличието на детски секс-туризъм потърсихме на три етапа:

1. Първо оценихме само влиянието на **туризма и условията на живот** на децата. **Неочаквано, засиленият туризъм не оказва особено влияние върху сексуалните злоупотреби.** А както предвидихме, страните, в които правата на децата не са добре защитени, са по-добра дестинация за детски секс-туризъм.
2. След това в оценката добавихме и **качеството на държавно управление.** Колкото по-силно е правителството, толкова по-нисък е шансът страната да е дестинация. А ефектите от туризма и условията на

живот на децата стават незначителни.

3. В последния етап на анализа ни добавихме и **икономическите фактори.** Те допринасят повече от трите други фактори. Бедните държави, независимо дали са със силно или слабо управление, са по-вероятна дестинация за детски секс-туризъм. Страните, по-близо до екватора, също са по-вероятна дестинация.
4. Открихме, че сравнявайки които и да било две държави в сходно икономическо и географско положение, страната с по-добри условия на живот за децата е по-вероятна дестинация за детски секс-туризъм.

Обсъждане

Резултатите ясно показват, че **липсата на икономически растеж най-силно допринася за развитието на сексуална експлоатация на деца в туризма.** Това потвърждава, че **глобалното икономическо неравенство лежи в основата на проблема.** Намаляването на това неравенство може да се окаже решаващо. Добра мярка за справяне с проблема също може да бъде намаляването на бедността.

Противно на нашите очаквания, сами по себе си качеството на управлението и корупцията не допринасят чак толкова за появата на детски секс-туризъм. Повечето страни-дестинации са със сравнително слабо управление, но това не оказва влияние на резултата, когато се вземе предвид и икономическото състояние.

Най-вероятно това се дължи на връзката между управление и икономика – по-развитите страни имат и по-силно държавно управление (и обратното).

Сред по-бедните страни, тези, които са с по-добри условия на живот за децата, се оказаха по-вероятна дестинация за детски секс-туризъм. Това не означава, че по-добрите условия на живот водят до сексуална експлоатация. Такава се случва предимно в бедни държави. **Туристите извършители предпочитат страни с по-добри здравни и хигиенни условия, както и такива където се говори техния език.** Никой не обича да гледа **страдащи, гладни и мръсни деца.**

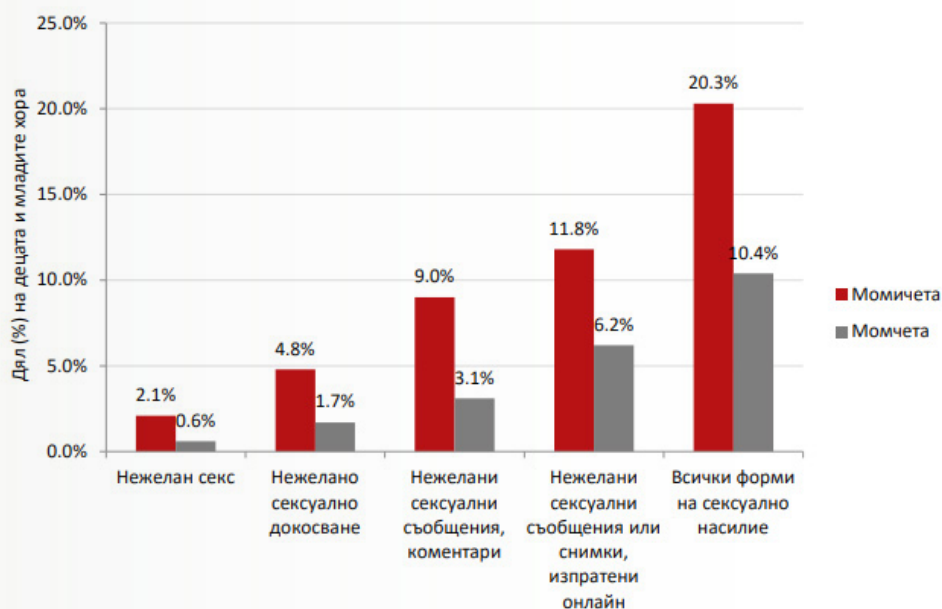
Какво е положението в България?

Според проучване на **УНИЦЕФ** от 2019-2020г.:

- 15.6% от децата у нас съобщават за преживяно сексуално насилие. Много по-често това са момичетата (1 от 5), отколкото момчетата (1 от 10) (Фигура 2);
- Жертвите на сексуално насилие много често са деца

с увреждания;

- В много случаи, в които родителите разбират за насилието, не съобщават за това на органите на реда;
- У нас преобладава нагласата, че жертвите на сексуални злоупотреби сами носят частична вина за случилото се.

Фигура 2:
Преживяно сексуално насилие,
съобщено от деца

Според доклада от 2021 г. на **Държавния Департамент на САЩ** за трафик на хора, България е сред основните източници на трафик в Европейския Съюз. Експлоатират се както жени, така и деца, за сексуални услуги в Западна Европа. Но също и в самата България - предимно в столицата, курортите и пограничните градове. Установяват и че в много от случаите трафикантите получават условни присъди, едва 29% са получили значителни присъди.

През 2019 г. експерт на **ООН** по сексуалната експлоатация на деца посети България. Ето какво се посочва в доклада ѝ:

- децата от ромски произход са в най-голям риск от сексуални злоупотреби;
- трудно идентифицираме жертвите на сексуално насилие, особено ако те са момчета;
- "синята стая" (специална, щадяща стая за изслушване на дете по време на съдебен процес) е добро въведение за децата, жертва на насилие, но е необходимо да няма

директна среща между детето и извършителя;

- необходими са повече превантивни мерки, например сексуално образование в училище.

Докладът на **Сдружение "Пренебрегнати деца"** (български клон на ЕСПАТ) от 2013 г. посочва, че 96 деца са били жертва на трафик през 2010 г. От тях 15 са жертва на сексуално насилие и експлоатация. За 2011 г. се докладва за 70 деца, жертви на трафик. Тези данни показват тревожен ръст спрямо предходни години. От тогава трафикът на хора в България продължава да нараства.

През 2015 г. тревожните данни подтикват лидери на хотелиерския бизнес и Сдружение "Пренебрегнати деца" да подпишат Кодекс за защита на децата от сексуална експлоатация при пътуване и туризъм. С него се цели туризмът у нас да се запознае и бори срещу сексуалната експлоатация на деца. Хотелите се ангажират да обучават служителите си как да разпознават случаи на детски секс-туризъм.

ИЗТОЧНИЦИ

Anneke Koning, Johan van Wilsem. *The Context of Sexual Exploitation of Children by Tourists and Travelers: A Cross-National Comparison of Destination Countries and Non-Destination Countries*. International Criminal Justice Review (2022)

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/10575677221081875>

УНИЦЕФ: Изследване на насилието над деца в България (2020)

<https://www.unicef.org/bulgaria/documents/изследване-на-насилието-над-деца-в-българия>

US Department of State: Trafficking in Persons Report for Bulgaria (2021)

<https://www.state.gov/reports/2021-trafficking-in-persons-report/bulgaria/>

ООН: Доклад на Специалния Докладчик по въпросите на продажбата на деца, детската проституция и детската порнография (2019)

<https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/ahrc4340add1-visit-bulgaria-report-special-rapporteur-sale-and-sexual>

Сдружение "Пренебрегнати деца" доклад (2013)

<https://ecpat.org/country/bulgaria/#facts>